

panelið

við-merkingar

Friður, javnrættindi og útbúgving!!!

Hvønn tyding kann kvinnuárið koma at fáa fyri heimsins milliónir av gentum og kvinnum — i skúlastovum, verksmíðjum, skrivstovum, á økrum, á marknaðinum, i heimum, i íbúðum, i smáttum og kroysum, i tjald-búðum ella flóttarlegum?

Kvinnuárið 1975 fór so aftur um bak. Tú hoyrir ikki so sjáldan, at tikið verður til: So nú kunnu tit vera nøgðar, og haldið so frið við tykkara mæni. — So einfalt er tað kortini ikki.

ST hevur heitt á límalondini og skotið upp, at arbeiðt verður i komandi 10 ára skeiði við áhlandi fyri at bota um kor kvinnunar lógfrøðisliga, sosialt, búskaparliga og mentunarliga. Síðani verður úrslitið aftur lagt fyri ST i 1985. Kvinnusamtøkur av ymsum slag hava i eitt áramál arbeiðt áhaldandi fyri hesum áður. Eitt nú ICW — International Council of Women, sum varð sett á stovn i 1888 i Washington DC av umboðum úr 8 londum: Danmark, Noreg, Finland, Bretland, Frakland, Kanada, India og USA. Seinri eru nógv komin afturat. Munurin millum tað arbeiðið, ICW ger, og Kvinnuárið er ógvuliga stórt. Meðan ICW og aðrar kvinnurørslur eru isoleraðar, stendur ST aftan fyri Kvinnuárið, t.v.s. alheims ríkisstjórnir. ICW er ráðgevandi stovnur fyri m.a. ST og undirbólkur i ST, eitt nú UNESCO, og tað er gott samarbeiði millum hesi.

Nógv hevur verið skrivað og talað um altjóða Kvinnuárið, og eitt er vist, hetta árið kemur at seta spær eftir seg.

Allur heimurin hevur fingið at

vita, hvussu stóða kvinnur er i mongum londum, vit hava hoyrt, sæð og lisið um, hvussu stórt partur av analfabetum er kvinnur, hvussu kvinnur liva i ósemiligum korum i mongum londum, hvussu stórt smábarnadeyðin er i mongum londum o.s.fr.

Symbolið fyri Kvinnuárið 1975 var: Friður, javnrættindi og útbúgving. Og hetta verður framhaldandi fremstu krøv okkara. Vit fáa á hvørjum ári uppgivið i tølum, hvussu nógv prosent av tjóðarinntøkuni i teim ymsu londunum ganga til u-lands hjálp, og viðtikið er, at henda hjálp skal ikki skerjast, hóast lond tala um at spara i allar ættir. Tað er ógviliga ymist, sum hildið verður um nýtsluna av hesi hjálp. Viðkomandi land, sum fær hjálpin, sigur sjálvandi, hvat ið hon skal brúka til. Men tá størsti parturin av heiminum verður stýrdur av monnum, eru tað teir, sum gera alt av.

Eitt land i Afrika fær t.d. hjálp til liggjan av einum skúla. Tað skuldi væl saktans komið øllum til góða! Nei, sum oftast eru tað mest ella bert dreingir, sum fáa henda rætt. Tí er tað, at kvinnurnar siga, at tit, sum geva, mugu treyta, at gentur fáa sama rætt sum dreingir. Hetta er ikki so lætt, sum tað ljóðar. Tað hevur altíð verið og er enn roknað sum kvinnuarbeiði at bera vatn og skaffa til veða brenni, skulu genturnar sleppa at ganga i skúla, hvør átekur sær so vatnberingina?

I Kvinnutíðini, sum er i prenting, sigi eg frá teim ótol-

Í dag:

Hanna Lisberg

andi viðurskiftum i eini ávísari afr. bygd, har kvinnurnar brúka 6 klokuttimar um dagin at ganga eftir vatni. I hesi bygd kundi vatn fingist inn i húsin fyri 100.000 kr. tilsamans, men bygðaráðið sigur, at ráð er ikki til hetta, hvørki i ár ella neyvan komandi ár heldur.

Vit hoyrdu ta sera áhugaverdu samrøðuna við Kaj Lamhauge, har hon m.a. greiddi frá, hvussu tey lærdu mammur við smábørnum reinføri. I summum londum doyggja 50% av børnunum, áðrenn tey hava fylt 5 ár.

Eg talaði við kvinnuligan lækna, sum segði seg brúka nógvur tímar at yvirbevisa kvinnur, at tær áttu at gera so og so viðvíkjandi reinføri, hetta var ikki nakað, sum hon hevði

lært á medisinska fakultetinum i Paris, men hetta var neyðugt. Tað var so ilt hjá teimum at skilja, hvi hetta og hatta var neyðugt, tá hvørki mamma teirra ella omma høvdu havt brúk fyri hesum og hasum, bæði i samband við reinføri og samanseting av mati. Hon segði, at tað eftir drúgva tíð hevði eydnast sær at fáa skil á slíkum viðurskiftum, men tað var bert tí, at hon var kvinna sjálv og átti børn og kundi vísa á góð úrslit sjálv. Størsti parturin av tí arbeiðinum, sum verður gjørdur viðvíkjandi bóndaarbeiði, velting og annars arbeiði á markini, verður i Afrika gjørt av kvinnum. Nógvastaðni sært tú pinkibarnið bundið upp á bakið á mammuni, sum i sveittabroti stríðist i bakandi sól. Her nýtast ikki nógv orð til.

Ein segði tað soleiðis um arbeiði: Arbeiði kann vera eitt fongsul ella geva makt. Útbúgving ger allan munin.

Hóast hesar kvinnur og problem teirra liggja so fjart frá okkum, hava vit skyldu sum menniskju at vera solidarisk.

Okkara problem er litil sam-anborin við slik — kortini hava vit eisini brúk fyri, at broytingar fara fram, og at holdningar og vanar verða broyttir, so tað kemur meira javnvág i á mongum samfelagsligum økjum.

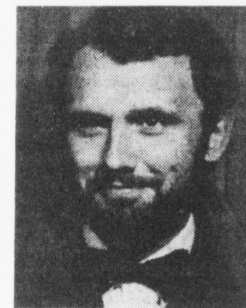
Vit eiga fyrst og frems at gera brúk av teim rættindum, vit hava, men sum hava ligið á láni.

Friður, javnrættindi og útbúgving!!!!

Hanna Lisberg

Óli B. og Jákup i Skemmuni i orðogongu

— ... Hevði tú vitað, hvussu nógv fólk ikki vilja siggja alt svart og hvitt, hvussu nógv fólk siggja fanatismu sum tina, so hevði tú skjótt ikki einans uppdagað, hvussu tú skuldi vunnið viðhaldsmenn i málstrevi tinum, men eisini hvi tjóðveldisflokkurin ikki kann bliva størri enn hann er.

Hetta er ikki skrivað av einum realskúlanæmingi,

men av unga Óla Breckmann, hjá reaktiónini i Føroyum, sum tilbiðjur objektivitet, frælsi til meiningar, frælsi at selja og keypa, frælsi at lata seg kúga, frælsi til kapitalistarnar og frælsi til at siga og skriva tað, ein og hvør hevur hug til. Burtursæð frá tí, hvi er fólkaflokkurin minni enn tjóðveldisflokkurin?

Hvor segði fanatismar?

Rætt skal vera rætt

Fullkomiliga rætt hevur Óli Breckmann, tá hann skrivur:

— Uppskot mitt var, at onkur fær løn fyri at undirvisa i føroyskum ella fyri at granska føroyskt, skrivaði eina syntax til nýtslu hjá teimum mongu, sum ikki vita nógv væl, hvat er gott ella vánaligt føroyskt.

Tað er neyðugt at generalisera

Undir hesi yvirskrift svarar Jákup i Skemmuni Óla Breckmann aftur. Hann skrivur m.a.:

— Uttan mun til hesar takkarkvøður til mín, uttan hesi ráð at vinna viðhaldsmenn, uttan mun til allar tær hálvstøður til Hoydalsmálið, sum Óli hevur, fari eg at hevda, at tað júst var fanatismar frá 1888, og sum seinri bar góða frukt, ið vit kunnu takka fyri, at vit skriva føroyskt mál i dag, og at føroysk bløð koma út.

Tað var fanatismar — hin neyðuga generaliseringin frá 1888, sum hevur og vónandi fer at bera føroyskt mál fram i Føroyum. Føroyingafelagsmennir valdu rætt, og eingin hoydalslærari er førur fyri at bróta virki teirra niður, hvussu fegin hann enn vil tað.

Tann føroyska barnabókin

Mikudagin t. 28. januar kl. 20 verður á Býarbókasavninum, Niels Finsensgøta 7, hildin almennur panelfundur við heitinum »Tann føroyska barnabókin».

Paneluttakarnir verða: Ingrið Dalsgaard, Steinbjørn B. Jacobsen, Olavur Michelsen, Elin Mortensen, Eilíf Samuelsen og Bjarni Sørensen. Býarbókasavnið heldur tað vera av stórum tydingi at fáa til umrøðu, hvørji ynskir og hvørji krøv, ið eiga at verða sett til ta føroyska barnabókina.

Orsökini, til at Býarbókasavnið tekur fram hetta evni, er, at fleiri og fleiri børn vitja Barnabókasavnið. November—desember 1975 visti ein vøkstur i útlánum av barnabókum upp á ikki minni enn 61% i mun til november—desember 1974. Orsökini til henda vøkstur er m.a., at søguupplesturin hvønn hósadag kl. 16 hevur fingið upp-afur fleiri børn at vitja Barnabókasavnið. Harumframt vóru i jólavíkuni ljósbílastýningar av

»Granntrænum» eftir H. C. Andersen, og til hesar sýningar komu til samans 350 børn. Etl-anin er i februar at fara undir »Spæl og tónleik» fyri tey 3—6 ára gomlu.

Men hvønn lesnað kunnu vit so bjóða øllum hesum børnum Úrvalið av føroyskum bókum er lítið, og harumframt hava vit so tær donsku barnabókurnar. Bøkur og lesnaður hava stóran tyding fyri ta málsligu og hugsanarligu menningina hjá barninum, og fyri hvørja hugsan barnfið fær um tann heim og tey samfelagsmynstur, sum tað livir i, sigur Dorte Futtrup, barnabókavörður. Tí er tað eisini tydingarmikið, at rithevdur, umsetarar og útgevarar geva sær meira fara um innihaldið i barnabókunum.

Ein uppteljing á Barnabókasavninum visir, at 61% av teimum vitjandi eru dreingir, 35% gentur, og bert 4 eru vaksin/foreldur. Hvi koma næstan dupult so nógvir dreing-

ir sum gentur á Barnabókasavnið? Eisini hevði tað verið ynskjandi, at sambandið millum Barnabókasavnið og vaksin/foreldur var størri.

Á hvørjum ári verður latin virðisløn fyri føroyskar bók-

mentir til vaksin. Hvi ikki eisini árliga lata eina virðisløn fyri barnabókur, fyri kanska soleiðis at fáa eitt størri og meiri fjølbroytt úrval av føroyskum barnabókum, spyr Dorte Futtrup.

Sjálvsagt mugu píka-dekkini varðveitast

Harri blaðstjóri!

Háttvirda blað tygara hevur tær seinastu vikurnar skrivað almikið um nýtslu av píka-dekkum i Havn, og blaðið hevur, sum rætt er, spurt seg fyri hjá sakkomum og fingið teirra meining. Tað er Jákup Suni Jacobsen, sum hevur mælt til at banna nýtslu av píka-dekkum, og tað eg vera púra skeivt. Samtíðis taki eg av fullum huga undir við Róki Dalsgaard og Hjalgrim Magnusen, sum halda tað øvugt. Eg taki undir við teimum báðum, tí eg meti, at trygðin á vegnum verður sett i vanda, um píka-dekkini verða bannað. Og hvussu skal tað umsitast, um lóg verður fyri tí? Skulu bílar, sum koma norðaneftri, skifta

B R Ø V

dekk, áðrenn teir fáa atgongd til vegirnar i Havn? Nei, eg spyrji bara, tí eg dugi ikki rættliga at gera mær eina greiða mynd av hesum, sum eg vænti verður fløkjaligt i longdini. Sjálvur havi eg píka-dekk á minum bili. Og eitt er vist, at verða tey bannað, so seti eg bilin, meðan kavi er. Ella kanska royni at sleppa mær av við hann.

Bíleigari i Havn